

YTTRANDE
2022-10-27

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se och ju.L5@regeringskansliet.se
Ju2022/02651

Remissyttrande från GAPF – Straffansvar för psykiskt våld

Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime (nedan GAPF) har beretts tillfälle att yttra sig över utredningen *Straffansvar för psykiskt våld* (Ds 2022:18) och vill lämna följande yttrande.

Inledning

GAPF är en politisk och religiös obunden, sekulär och ideell förening som sedan år 2001 arbetat mot hedersrelaterat våld och förtryck. GAPF har en bred erfarenhet av hedersrelaterade ärenden och stor kunskap om problematiken och mekanismerna bakom hederskulturen.

Med hedersrelaterat våld och förtryck avses att flickor och kvinnor, men även pojkar och män, begränsas i sina livs- och handlingsutrymmen. De utsätts för påtryckningar och våld, både psykiskt och fysiskt våld, i syfte att tillgodose att individen följer familjen och/eller släktens eller ett större kollektivs normer och regler. Det är män som är bärare av hedern och deras heder är beroende av ogifta flickors oskuld och gifta kvinnors kyskhetsideal. För att upprätthålla dessa oskuld- och kyskhetsideal utövar familjen och/eller släkten strikt kontroll över flickor och kvinnor bland annat i form av begränsningar rörande klädval, framtida parter, rörelsefrihet, socialt umgänge, utbildning och arbete. I de fall individen gör motstånd till familjens/släktens strikta regler och normer kan följderna bli allvarliga. I sin mest extrema form kan det leda till allvarlig brottslighet, inklusive mord.¹ Att leva i en hederskontext innebär således att familjens, släktens eller ett ännu större kollektivs intressen sätts framför individens intressen och rättigheter. Många av de våldsuttryck som hedersutsatta utsätts för är enligt nuvarande regler kriminaliserade i 3 och 4 kap. brottbalken (BrB). Däremot saknas fortfarande ett straffbud som specifikt tar sikte på vissa skadliga psykiska företeelser som hedersutsatta utsätts för dagligen, exempelvis som den otillbörliga kontroll som utövas mot individen i syfte att tillgodose att oskuldsidealet och kyskhetsidealet efterlevs.

Sammanfattning

GAPF välkomnar utredningen och delar den problembild som utredningen beskriver – att det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld. Hedersutsatta som kommer i kontakt med GAPF:s stödverksamhet vittnar om att det psykiska våldet, i form av bland annat övervakning, kontroll och verbala kränkningar, många gånger är värre och mer påfrestande än det fysiska våldet. Det beror på att den hedersutsattes livssituation präglas av kontroll och begränsningar av sitt livs- och handlingsutrymme av familjemedlemmar och/eller släktingar, men

¹ Se bl.a. prop. 2019/20:131 s. 24 och prop. 2021/22:138 s. 6 f.
Riksorganisationen GAPF 1 av 8
Vattugatan 5, 111 52 Stockholm
Organisationsnummer 802411-7049

även andra bekanta som upprätthåller hedersnormer. GAPF ser därför positivt på att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld.

Nedan redovisas kortfattat GAPF:s ställningstagande till de *utvalda* delar som GAPF valt att behandla samt inställningen därtill. Vi vill även betona att våra ställningstagande utgår från hedersvåldsutsattas behov av ett starkt straffrättsligt skydd mot psykiskt våld.

GAPF är positiva till:

- En ny kriminalisering av psykiskt våld. Vi är särskilt positiva till att det förslagna straffbudet omfattar handlingar i form av otillbörlig kontroll över en annan person genom att begränsa den personliga handlingsfriheten.
- Att straffbudet förolämpning i 5 kap. 3 § BrB ska fogas till brottskatalogen för 4 kap. 4 a, b och e §§ (avseende de grova fridskränkingsbrotten, olaga förföljelse och hedersförtryck).

Samtidigt vill GAPF särskilt tillägga:

- Att det går att ifrågasätta att den valda konstruktionen är den mest ändamålsenliga för att komma åt det hedersrelaterade psykiska våldet. Det psykiska våldet som begås i en hederskontext är i första hand inte *ägnade att allvarligt skada personens självkänsla* (såsom lagförslaget är konstruerat), utan dessa gärningar begås i syfte att bevara eller återupprätta en persons, familjs, släkts eller liknande gruppas heder.
- Att det ekonomiska våldet även bör fogas till brottskatalogen för 4 kap. 4 a, b och e §§ (avseende de grova fridskränkingsbrotten, olaga förföljelse och hedersförtryck).
- Att det förslagna straffbudet psykisk misshandel bör fogas till den brottskatalog som barnfridsbrottet i 4 kap. 3 § BrB omfattar.
- Att det bör införas ett särskilt avsnitt om hur det psykiska våldet kommer till uttryck vid hedersrelaterat våld och förtryck.
- Att lagstiftaren bör se över den starka föräldrarätten som följer av 6 kap. föräldrabalken (FB), som vårdnadshavare många gånger använder som ”täckmantel” för att rättfärdiga straffbara handlingar. För att barn ska få ett starkare straffrättsligt skydd mot psykiskt våld bör lagstiftaren tydliggöra att det aldrig inom ramen för tillsyns- och omsorgsansvaret går att rättfärdiga ett otillbörligt kontrollerande av barns livs- och handlingsutrymme.²
- Att det bör vidtas en nationell kunskapshöjande insats om hedersproblematiken för rättsväsendet, för både för polis, åklagare och domare. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av de bevisvärigheter som uppstår vid hedersrelaterad brottslighet då det krävs kunskap och erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck för att kunna bevisa sådan brottslighet.³

² Se skälen för detta ställningstagande nedan i avsnitt 10.1.6.

³ Se skälen för detta ställningstagande nedan i avsnitt 10.1.6.

3 Psykiskt våld – ett mångfacetterat begrepp

I detta avsnitt utreds vad som menas med psykiskt våld.⁴ Någon närmare förklaring om hur det psykiska våldet kommer till uttryck inom hederskulturen utvecklas dock inte särskilt, mer än att begreppet ”hedersrelaterat våld och förtryck” nämns ett fåtal gånger i de olika delavsnitten, exempelvis vid redogörelsen för vad negativ social kontroll är (avsnitt 3.3.) och våld mot grupper i särskild utsatthet (avsnitt 3.11).⁵ Det som beskrivs i avsnitt 3.3. om negativ social kontroll utgör visserligen till stor del de psykiska medel som hedersvåldsförövare använder sig av. Det bör dock tydliggöras att sådan negativ social kontroll är särskilt framträdande i en hedersmiljö.

Mot bakgrund av att det idag fortfarande finns yrkesverksamma som saknar tillräckliga kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck inom rättsväsendet anser GAPF att det måste införas ett särskilt avsnitt om hur det psykiska våldet ter sig inom hedersmiljön. Ledning för hur detta avsnitt ska formuleras kan med fördel hämtas från proposition 2019/20:131 *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet*. Enligt GAPF:s mening är det viktigt att i ett sådant avsnitt betona att kontrollen av flickor och kvinnor bland annat tar sig till uttryck i form av begränsningar av flickors och kvinnors klädsel, socialt umgänge, rörelsefrihet, val av utbildning, arbete och framtida parter. Pojkar och unga mäns dubbla roller, som offer och förövare, bör även ingå i detta avsnitt. Pojkar åläggs ofta ansvaret att kontrollera sina kvinnliga familjemedlemmar/släktingar, samtidigt som de också drabbas av våldet exempelvis om de har en sexuell läggning som avviker från den heterosexuella normen som råder i hedersmiljön, eller om de inte fullgör sin roll som kontrollant.⁶ En annan grupp som särskilt bör uppmärksammas i ett sådant avsnitt är personer med intellektuell funktionsnedsättning som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, eftersom denna grupp är särskilt sårbar.⁷

8 Är det nuvarande straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld tillräckligt?

8.1 Det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld

GAPF instämmer med utredningens bedömning att det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld.

⁴ Se avsnitt 2.3 *Disposition* i Ds 2022:18 s. 22.

⁵ Se exempelvis avsnitt 3.3 *Negativ social kontroll* i Ds 2022:28 s. 29.

⁶ Prop. 2019/20:131 s. 24. Se även Schlytter, A. och Rexvid, D., *Mäns heder: att vara både offer och förövare*, Studentlitteratur, Lund, 2016.

⁷ Se bl.a. Tjejers rätt i samhällets (TRIS) kartläggning (2014) *Trippel utsatt – att utveckla en handlingsplan för att motverka hedersrelaterat förtryck och våld på gymnasiesärskolan*. Visserligen nämns målgruppen personer med funktionsnedsättning som en grupp i särskild utsatthet i avsnitt 3.11 *Våld mot grupper i särskild utsatthet: barn, äldre personer, personer med funktionsnedsättning, HBTQI-personer och utrikes födda kvinnor* i Ds 2022:18. Det GAPF menar är att det bör införas ett eget avsnitt om hedersrelaterat våld och förtryck där personer med funktionsnedsättningen i en hedersmiljö särskilt skildras.

8.3 Fridskränkningens brotten

GAPF ifrågasätter utredningens bedömning att straffbuden som tar sikte på förmögenhetsbrott, såsom ex. egenmäktigt förfarande (8 kap. 8 § BrB) och bedrägeri (9 kap. 1 § BrB), inte bör fogas till brottskatalogen för 4 kap. 4 a, b och e §§ (avseende de grova fridskränkningens brotten, olaga förföljelse och hedersförtryck). Detta trots att det i utredningen konstateras att det är vanligt att gärningsmän utövar ekonomiskt våld vid våld i nära relationer.⁸

GAPF:s erfarenheter är att det exempelvis är vanligt att hedersutsatta utsätts för egenmäktiga förfaranden, då gärningsmän många gånger fråntar målsägandes ägodelar i syfte att utöva makt och kontroll över brottsoffret. Det är även vanligt att hedersutsatta inte har möjlighet att förfoga över sin egen ekonomi, då en partner eller annan familjemedlem/släkting kontrollerat den utsattes tillgångar i syfte att tillgodose att den utsatte inte ska kunna flytta hemifrån, åka på resor eller träffa vänner. Det förekommer också fall där hedersutsattas ägodelar blivit bestulna av familjemedlemmar som sedan sålt dessa vidare i syfte att förminska personen. GAPF har även involverats i ärenden där hedersutsatta kvinnor varit tvungna att ta lån i sitt eget namn för makens eller annan anhörigs räkning.

Såsom utredningen konstaterar har visserligen förmögenhetsbrotten inte i sig en fridskränkande karaktär. Däremot utgör det ekonomiska våldet indirekta angrepp mot offrets personliga integritet, eftersom det utgör ett effektivt medel för att inskränka den utsattes handlingsfrihet. Mot bakgrund av att fridskränkningens brotten (4 kap. 4 a BrB), olaga förföljelse (4 kap. 4 b BrB) och hedersförtryck (4 kap. 4 e BrB) avser att skydda brottsoffrets personliga fysiska integritet, frihet och frid anser GAPF att förmögenhetsbrotten även bör ingå i nämnda straffbuds brottskataloger. Vi menar att alla de brottstyper som är vanligt förekommande vid våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive förmögenhetsbrott, bör ingå i nämnda straffbuds brottskataloger. Ett sådant tillfogande i nämnda straffbud skulle även vara i linje med Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet,⁹ som bland annat stadgar att ekonomisk skada och lidande utgör en del av det psykiska våldet som konventionsstater ska förebygga och bekämpa genom nödvändiga lagstiftningsåtgärder, se artiklarna 3 a och b, 4.1, 5.2 och 33.

8.7 Förolämpning

GAPF instämmer med utredningens bedömning, att förolämpning (5 kap. 3 § BrB) ska fogas till brottskatalogerna för 4 kap. 4 a, b och e §§ (avseende de grova fridskränkningens brotten, olaga förföljelse och hedersförtryck).

8.8. Slutsatser i fråga om behov av en kriminalisering

GAPF instämmer med utredningens bedömning att det finns ett behov av en ny kriminalisering mot psykiskt våld. Vi vill särskilt framhålla att ett sådant straffbud är nödvändigt med tanke på vad som beskrivs i utredningen gällande att nuvarande straffstadganden inte tillämpas på psykiska företeelser

⁸ Se exempelvis Ds 2022:18 s. 51 f.

⁹ Den s.k. Istanbulkonventionen ratificerades av Sverige den 1 juli år 2014 och trädde i kraft den 1 november år 2014.

i den utsträckning som varit möjligt inom ramen för reglernas ordalydelser. Dessutom skyddar inte gällande straffbud mot vissa oönskade beteenden som utgör vardagliga former av psykiskt våld som hedersutsatta utsätts för dagligen. Precis som utredningen påpekar är dessa gärningsmäns agerande sällan så aktiva som straffbestämmelserna kräver när det rör sig om ”barn eller unga som lever i en familj där normerna är så starka att en påverkan sker utan att det är fråga om outtalade hot eller annat hänsynslöst beteende”.¹⁰ Det krävs inga uttryckliga hot eller hänsynslösa ageranden för att en hedersutsatt ska följa familjens/släktens eller ett större kollektivs normer och regler. Personer som lever i en hedersmiljö anpassar sig efter hedersnormerna, eftersom den utsatte vet om att hon/han kommer att drabbas av allvarliga repressalier i de fall han/hon bryter mot familjens och/eller släktens strikta normer och regler. Mot bakgrund av att det psykiska våldet utgör ett allvarligt samhällsproblem, som enligt många våldsutsatta även upplevs som värre än det fysiska våldet, behövs därför anpassade lösningar för att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld.

10 Psykisk misshandel som ett särskilt brott

10.1 En ny brottstyp behövs

GAPF instämmer med utredningens förslag, att en ny brottstyp mot psykiskt våld bör införas som kriminaliserar upprepade nedvärderade, förödmjukande eller på annat sätt kränkande gärningar eller utövning av otillbörlig kontroll över en annan genom att begränsa den personliga handlingsfriheten. GAPF är särskilt positiva till att det förslagna straffbudet omfattar gärningar i form av otillbörlig kontroll över en annan person genom att begränsa den personliga handlingsfriheten, eftersom detta är vanligt förekommande i en hedersmiljö. Det hedersrelaterade fysiska våldet utgör endast toppen av isberget. Det är det psykiska våldet, i form av otillbörlig kontroll och begränsningar av individens liv utgör de vanligaste formerna av hedersförtryck. Hedersutsatta som kommer i kontakt med GAPF:s stödverksamhet vittnar om att det psykiska våldet, i form av den kollektiva övervakningen och kontrollen samt verbala kränkningar som de utsätts för dagligen, många gånger är värre och mer påfrestande än det fysiska våldet. Det beror på att den hedersutsattes livssituation präglas av ett mönster av utsatthet som den utsattes familj och/eller släkt, men även andra bekanta som upprätthåller hedersnormer, orsakar. GAPF ser således ett behov av ett nytt straffbud som tar utgångspunkt i de utsattas verklighet, då nya problem rimligtvis inte kan mötas med gamla lösningar.¹¹

Upprepade gärningar som är ägnade att allvarligt skada en persons självkänsla

Av lagförslaget framgår att det för straffansvar för psykisk misshandel krävs att gärningarna som begås varit *ägnade att allvarligt skada en persons självkänsla*. För straffansvar krävs följaktligen att gärningsmannen haft uppsåt till att det förelåg omständigheter i det konkreta fallet som var sådana att gärningarna var ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. GAPF vill särskilt framhålla att denna konstruktion inte är lika träffande i fråga om hedersrelaterad brottslighet, i och med att

¹⁰ Ds 2022:18 s. 278.

¹¹ Jmf exempelvis införandet av tvångsäktenskapsbrottet, se SOU 2012:35. I denna utredning betonades särskilt att trots att tvångsäktenskap redan var kriminaliserat genom en rad andra straffbestämmelser, tex olaga tvång, så fanns det ett behov av ett särskilt straffbud mot tvångsäktenskap då tidigare reglering innehöll alltför stora luckor för att effektivt motverka tvångsäktenskap, se prop. 2013/14:208.

syftet med hedersförtrycket är att tillgodose att en persons, familjs, släkts eller annan likande grupps heder bevaras eller återupprättas. Det går även att ifrågasätta huruvida det ens är möjligt att tala om den hedersutsattes *självkänsla* i dessa sammanhang. Det är nämligen inte de specifika gärningarna som kan konstituera psykisk misshandel som orsakar att målsägandes självkänsla skadas. I en hedersmiljö har flickor och kvinnor inte rätt till personlig integritet, eftersom de saknar rätten till fri vilja, självbestämmande, självständighet och sexualitet. Den hedersutsattes självkänsla existerar således inte i hedersmiljön, eftersom individens intressen är helt åsidosatta kollektivets intressen. Konsekvensen av det psykiska våldet som begås i en hederskontext kan visserligen leda till att individens självkänsla skadas, men personens självkänsla är redan skadad och förlorad sedan lång tid tillbaka, eftersom det är resultatet av att växa upp i en hedersmiljö. Det är alltså inte den enskilda gärningsmannens handlande som orsakat att målsägandes självkänsla skadats. Mot bakgrund av detta ifrågasätter GAPF huruvida den förslagna konstruktionen är lika träffande på det psykiska våldet som begås i en hedersmiljö.

10.1.4 Något om brottskatalogen i 4 kap. brottsbalken

GAPF ställer sig positivt till förslaget att förolämpning (5 kap. 3 § BrB) kan ingå i de grova fridskränkningssbrotten (4 kap. 4 § BrB), olaga förföljelse (4 kap. 4 b § BrB) och hedersförtryck (4 kap. 4 e § BrB). Däremot anser GAPF att den ekonomiska brottligheten även bör fogas till nämnda straffbuds brottskataloger, se ovan i avsnitt 8.3.

Barnfridsbrottet

Vidare ifrågasätter GAPF utredningens bedömning att bestämmelsen om barnfridsbrott (4 kap. 3 § BrB) inte bör ändras på så sätt att det även kan utgöra ett barnfridsbrott i de fall ett barn bevittnat psykisk misshandel mellan närstående. Visserligen omfattar barnfridsbrottet redan vissa former av psykiskt våld mellan närstående, exempelvis när barn bevittnar olaga hot, olaga tvång och ofredanden (se 4 kap. 3 § BrB). Däremot faller idag vissa fall av psykisk misshandel utanför barnfridsbrottets tillämpningsområde, det vill säga sådana handlingar som är tänkta att träffas av det förslagna straffbudet mot psykisk misshandel. GAPF vill därför särskilt framhålla att barn som bevittnar psykisk misshandel har samma behov av ett straffrättsligt skydd som barn som bevittnar fysisk misshandel, eftersom även ett bevittnande av psykiskt våld kan innebära stora psykiska påfrestningar som ger men för livet.¹²

GAPF vill, utifrån sitt uppdrag att bekämpa det hedersrelaterade våldet och förtrycket, även särskilt framhålla barns levnadssituation i en hederskontext. Dessa barn blir starkt påverkade av att se närstående utöva otillbörlig kontroll av en annan närstående. Genom att bevittna hur andra familjemedlemmar begränsas och kontrolleras lär sig barn hur de ska förhålla sig till familjens och släktens skadliga regler och normer som inskränker barns fri- och rättigheter. I FN:s konvention om barnets rättigheter, som gäller som svensk lagstiftning sedan 1 januari 2020, stadgas även att barn har rätt till att skyddas mot alla former av psykiskt våld, se artikel 19. Med psykiskt våld avses bland annat psykiska och känslomässiga övergrepp, emotionell vanvård och beteendens om utgör

¹² Jmf prop. 2020/21:170, *Barn som bevittnar brott*, s. 9 ff.

varaktiga och skadliga interaktioner med barnet.¹³ Mot bakgrund av att barn som växer upp i en hederskontext får varaktiga skador av att bevittna hur familjemedlemmar och släktingar kontrolleras och begränsas i sitt livs- och handlingsutrymme anser GAPF att det förslagna straffbudet mot psykisk misshandel bör fogas till brottskatalogen för barnfridsbrottet, avseende de brott som är kriminaliserade att bevittna som barn.

10.1.6 Rättfärdigande omständigheter

Utifrån ett barnrättsperspektiv vill GAPF särskilt framhålla följande risker med att föräldrar har rätt, och ibland till och med en skyldighet, att utöva kontroll för att påverka ett barns agerande. Som utredningen framhåller finns det situationer där föräldrars tillsyns- och omsorgsansvar aktualiseras, som kan rättfärdiga gärningar som i för sig uppfyller rekvisiten för straffbelagda gärningar. GAPF:s erfarenheter är dock att hedersförtryckande föräldrar använder sig av vårdnadsansvaret som ”täckmantel” för att legitimera ett otillbörligt kontrollerande föräldraskap. Kontrollen av flickor sker i syfte att bevara eller återupprätta en persons, familjs, släkts eller liknande grupps heder, det vill säga i syfte att kontrollera flickors sexualitet för att tillgodose att oskuldskravet upprätthålls, vilket aldrig bör anses vara förenligt med tillsyns- och omvårdnadsansvaret som följer av 6 kap. FB. Vårdnadshavare får dessutom inte vidta brottsbeskrivningsenliga gärningar i bestraffningssyfte.¹⁴ Handlingarna som vidtas inom ramen för tillsynsplikten måste även vara förenliga med barns rätt till god fostran, trygghet och omvårdnad (6 kap. 1 § FB) och barns rätt till utökat självbestämmande i takt med stigande ålder (6 kap. 11 § FB). Ett hedersförtryckande föräldraskap, som innebär att föräldrarna utövar otillbörlig kontroll och begränsar barns handlings- och livsutrymme, som dessutom oftast blir värre ju äldre barnet blir, bör således aldrig rättfärdigas inom ramen för vårdnadsrätten/föräldrarätten i 6 kap. FB. Mot bakgrund av att vårdnadshavare frekvent använder sig av vårdnadsansvaret som ”täckmantel” för att rättfärdiga straffbara handlingar anser GAPF att lagstiftaren än mer bör tydliggöra att ett hedersförtryckande föräldraskap aldrig kan rättfärdigas med stöd tillsyns- och omvårdnadsansvaret.

För att det förslagna straffbudet mot psykisk misshandel ska ge ett stärkt skydd mot barn som utsätts för psykisk misshandel krävs även att åklagare, som har bevisbördan i brottmål, har förmåga att bevisa vad som utgör ett straffbart föräldraskap, vilket kan vara svårt mot bakgrund av att föräldrar har rätt att utöva viss kontroll för att påverka ett barns agerande. För att tillgodose att barns straffrättsliga skydd mot psykiskt våld stärkas genom det nya straffbudet krävs vidare att domstolen gör en korrekt bedömning av huruvida föräldrars handlande varit försvarligt inom ramen för vårdnadsansvaret. Detta bör ses i ljuset av att tidigare kartläggningar visar på att barns straffrättsliga skydd är beroende av huruvida domstolen intagit ett barn- eller vuxenperspektiv.¹⁵ GAPF anser därför att det bör vidtas en nationell kunskaphöjande insats om hur det hedersrelaterade våldet och

¹³ CRC/C/GC/13, Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 13 (2011), *Barnets rätt till frihet från alla former av våld*, FN:s kommitté för barnets rättigheter, 18 april 2011, p. 21.

¹⁴ SOU 2016:19 s. 253 och CRC/C/GC/8, Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 8 (2006), *Barnets rätt till skydd mot kroppslig bestraffning och andra grymma eller förnedrande former av bestraffning* (bl.a. artikel 19, 28.2 och 37), FN:s kommitté för barnets rättigheter, 2 mars 2007, p.14.

¹⁵ Se exempelvis kartläggningen om brottmålsavgöranden gällande misshandel och ofredande mot barn i Barnrättsutredningen i SOU 2016:19 s. 246 ff.

förtrycket drabbar barn och unga. Denna insats bör riktas till åklagare, polis och domare, dels då det krävs särskild kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck för att kunna bevisa hedersrelaterad brottslighet, dels för att domstolar ska kunna göra en bedömning av vad som omfattas av vårdnadsansvaret och vad som är att anse som ett straffbart föräldraskap.

11 Åtalreglering för ärekränkingsbrotten

GAPF instämmer med utredningen analys och överväganden.

Ärendets beredning

Karin Gyllander

Jurist

Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime (GAPF)

Sara Mohammad

Ordförande

Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime (GAPF)